

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการจัดการศึกษาทั้งระบบ เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิด วิธีการดำเนินการเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยยึดหลักของการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในการตรวจสอบได้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 37 กำหนดให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี ต้องจัดโดยเขตพื้นที่การศึกษา และมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ในด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารวิชาการการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พุทธศักราช 2545-2549 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมไทยให้สู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพในด้านสังคมคุณภาพ สังคมภูมิปัญญา และการเรียนรู้และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (กรมวิชาการ, 2545 ก. หน้า 6) “การให้การศึกษาถือได้ว่าเป็นการให้สิ่งสำคัญที่สุด เพราะเป็นการหลอมรูปแบบให้แก่อนุชนทั้งทางความรู้ ความสามารถ ทั้งทางจิตวิญญาณ ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาทุกตำแหน่งหน้าที่จึงมีความรับผิดชอบอย่างยิ่งต่อชาติบ้านเมืองในการสร้างพลเมืองที่ดี” พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (กรมวิชาการ, 2544 ข, หน้า 1)

ในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และพร้อมกันหลาย ๆ เรื่อง ประกอบกับเกิดการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาจากโรงเรียนที่มีคุณภาพ จากเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญจึงมีนโยบายให้ปรับเปลี่ยนพระราชบัญญัติการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสังคมต้องการ หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ประกาศใช้และมีผลทำให้ประเทศไทยต้องมีการปฏิรูปการศึกษา อีกทั้งได้ปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่เดิมมาเป็นหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็น คนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่ม ศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทยและ ความเป็นสากล (ทรงวุฒิ มลิวัดย์, 2545, หน้า 4) สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีผล บังคับใช้จริงในปีการศึกษา 2546 โดยจะเริ่มใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 4 และชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1, 4 ปีการศึกษา 2547 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4, 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 4, 5 ปีการศึกษา 2548 จะใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานครบทุกชั้นเรียน จากการกำหนดการ ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว นักการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ต่างก็มุ่งหวังให้การปฏิรูปการศึกษابرลุถึงความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการปรับปรุง หลักสูตรครั้งนี้ เน้นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง ความต้องการ ด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต จริงของผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมี ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ในกิจกรรมที่สามารถนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิต ประจำวันได้ การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลัก ผู้เรียนสำคัญที่สุด ในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น และให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยศึกษาจากสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น/ เอลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ต้องเป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนใช้อย่างคุ้มค่าและใช้ศักยภาพที่มีอยู่ อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ สื่อการเรียนการสอน เทคนิควิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการ สอน และการวัดผลประเมินผล (กรมวิชาการ, 2545 ก, หน้า 7)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนมีส่วนที่จะต้องดำเนินงานจัดการศึกษาดำเนินนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการ พัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ให้อยู่ในระดับสูงมีความเท่าเทียมกับนานาชาติประเทศ แต่ด้วย เหตุที่โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีสภาพ แดกต่างกันทั้งในด้านปัจจัย ขนาดโรงเรียน ประสิทธิภาพทำงาน วุฒิการศึกษา ที่ตั้งโรงเรียนของ ชุมชนและสังคม จึงทำให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชน แดกต่างกันไปด้วย และจากการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) และระเบียบการประเมินผลการเรียนในปีการศึกษา 2545 กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียน นำร่องการใช้หลักสูตร ทั่วประเทศจำนวน 162 โรงเรียน และโรงเรียนเครือข่ายทุกสังกัดทั่วประเทศ จำนวน 1,800 โรงเรียน โดยเริ่มจัดการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวมประมาณ 2,000 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนทั่วไป ใช้ในปีการศึกษา 2546 ซึ่งจะเต็มรูปแบบในปีการศึกษา 2547 (กรมวิชาการ, 2545 ง, หน้า 4) ดังนั้น ครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาการเรียนการสอน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ และด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน ให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานทัดเทียมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและ ช่วยลดปัญหาการศึกษาต่าง ๆ ได้ ซึ่งกลไกสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพ และ มาตรฐานการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา คือ การประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย มีจุดประสงค์ก็เพื่อการพัฒนา บุคคลอย่างสมบูรณ์ตามหลักพระคริสตธรรม มุ่งสร้างบรรพชาศที่ ได้รับแรงบันดาลใจจาก จิตคารมของเสรีภาพและความรักของพระวรสาร ดังนั้น การจัดการศึกษาคาทอลิก มีลักษณะ มุ่งเน้นการอบรมคน รวมทั้งการใส่ใจในการจัดบริบทของโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อประสาน การเรียนรู้และพัฒนาการทุกอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุความเป็นมนุษย์ที่ครบถ้วน ให้ ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนให้ครองชีวิตส่วนตัวอย่างถูกต้องชอบธรรม และในความศักดิ์สิทธิ์ของ ความจริง และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและโลกของเรา คุณลักษณะดังกล่าวเป็นเอกลักษณ์ และเหตุผลเบื้องหลังของการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกและเป็นคุณภาพการจัดการศึกษา หรือการเรียนการสอนที่ผนวกการสอนพระธรรมของศาสนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรม นักเรียน โดยให้ความสำคัญกับคุณค่า ศักดิ์ศรีของมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคม และถือว่าการศึกษาร่วมกันพร้อมกับชีวิต (ยอด เสนารักษ์, 2546, หน้า 4) สำหรับโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ได้กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการ ของบุคลากร และตอบสนองการศึกษาคาทอลิกระดับโลก และเนื่องจากโรงเรียนเอกชนต้องเน้น คุณภาพทางวิชาการหรือต้องแข่งขันกันทางวิชาการ จึงต้องมีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพวิชาการ ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ของโรงเรียน คาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีนั้น โรงเรียนยังประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่นเดียวกับโรงเรียน เอกชนทั่วไป ได้แก่ ปัญหาครูลาออกระหว่างปีการศึกษา โดยการสอบบรรจุได้หรือการได้งานที่ ดีกว่า ทำให้มีปัญหาในด้านการบริหารบุคลากรและปัญหาด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนจึง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดผู้นำทางวิชาการและขาดครูที่มีประสิทธิภาพ วัสดุอุปกรณ์

สนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ ครูอีกส่วนหนึ่งขาดจิตตารมณ์และวิญญาน มุ่งทำงานเพื่อเงินอย่างเดียว ครูขาดความสามัคคีกัน ปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นครูในโรงเรียนคาทอลิก นอกจากนี้ยังพบปัญหาคุณภาพชีวิต การทำงานและพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการสรุปผลการสัมมนาเพื่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกันของหัวหน้า 4 ฝ่าย สรุปผล ดังนี้ บุคลากรไม่ตรงสายงาน การลาออกบ่อย คาบสอนมากเกินไป ค่าตอบแทนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง และหน้าที่ ขาดความร่วมมือจากครูและผู้ปกครอง ครูขาดความรับผิดชอบ ขาดอุปกรณ์การสอน และการกระจายอำนาจ (ฝ่ายการศึกษา สังฆมณฑลจันทบุรี, 2540, หน้า 23-24)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยในเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามผลการวิเคราะห์ของฝ่ายการศึกษา ยังไม่บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีสภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนแต่ละด้านอย่างไร จึงได้ทำการวิจัยเรื่องนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้สัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และช่วงชั้น
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และช่วงชั้น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และช่วงชั้น
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และตามระดับช่วงชั้น
5. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และตามระดับช่วงชั้น

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัยจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในโรงเรียนคาทอลิก สังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี โดยผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้นิเทศก์งานและผู้เกี่ยวข้อง จะได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมาย ตลอดจนเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา และ กำหนดเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีคุณภาพดีขึ้น

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

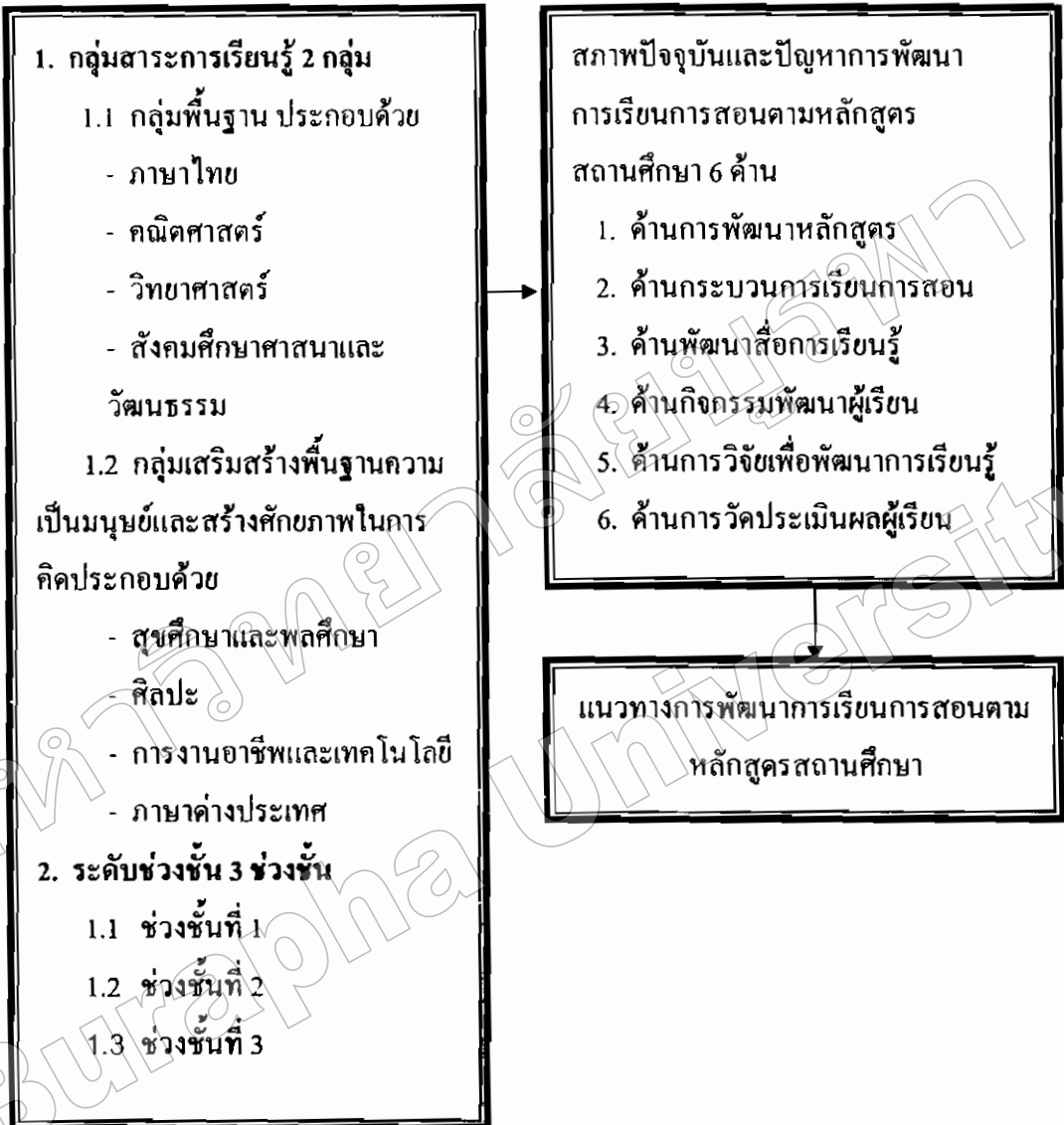
1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาการเรียนการสอน ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำแนกตามกลุ่มสาระของหลักสูตร แตกต่างกัน
2. สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาการเรียนการสอนตาม หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำแนกตามช่วงชั้นของหลักสูตรแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยประยุกต์ตามกรอบแนวคิดของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2544 ข, หน้า 1-34) และการ ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาในระดับสถานศึกษา (สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2542, หน้า 24-30) จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และสังกัดระดับช่วงชั้นซึ่งเป็น 3 กลุ่ม เป็น ตัวแปร สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีทั้งหมด 6 ด้านได้แก่

- 1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- 1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

- 1.3 ด้านพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- 1.4 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 1.6 ด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2546 จำนวน 451 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยการใช้แบบแบ่งชั้น ใช้ที่ตั้งของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เป็นไปตามตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 208 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และช่วงชั้นที่สอน ดังนี้

3.1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1.1 กลุ่มพื้นฐาน ประกอบด้วย ภาษาไทย, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.1.1.2 กลุ่มเสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิด ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา, ศิลปะ, การงานอาชีพและเทคโนโลยี, ภาษาต่างประเทศ

3.1.2 การจัดการเรียนการสอนตามระดับช่วงชั้น จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

3.1.2.1 ช่วงชั้นที่ 1

3.1.2.2 ช่วงชั้นที่ 2

3.1.2.3 ช่วงชั้นที่ 3

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี 6 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

3.2.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

3.2.4 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.2.5 ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3.2.6 ด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ความ เป็นจริงในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในปัจจุบันตามกรอบ การดำเนินงานของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งครอบคลุมถึงการปฏิบัติงาน 6 ด้าน ได้แก่ด้านพัฒนาหลักสูตร ด้าน การเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง อุปสรรค และ ข้อขัดข้องที่เป็นสาเหตุให้การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก ในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ไม่บรรลุเป้าหมายใน การจัดการเรียนการสอนโดยพิจารณาใน 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่เป็นการตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีกระบวนการและเนื้อหาที่ครอบคลุม เชื่อมโยงและต่อเนื่องทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คุณธรรม จริยธรรม เป็นการกระจายอำนาจในสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดมาตรฐาน การศึกษา ในระดับที่เหมาะสมกับตนเองได้

2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ ปรับ บัณฑิตจากผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ชี้แนวทางในการเรียน ให้ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน การจัดการเรียนการสอน มีระบบนิเทศการเรียนการสอนภายในและประชาสัมพันธ์รูปแบบการ เรียน การสอนของสถานศึกษา

2.3 ด้านพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ จัดหา เลือกใช้ ทำ และพัฒนาสื่อของบุคลากรร่วมมือกับชุมชน โดยใช้สื่อจากธรรมชาติ พัฒนาวัสดุเหลือใช้จาก ท้องถิ่น มีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับนันทนาการมาใช้ และให้องค์กรสถาบันในท้องถิ่นร่วมจัด กิจกรรมการเรียน การสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผลิตสื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์

2.4 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน รวมถึงกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมสนองนโยบายของรัฐ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมอื่น ๆ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมยุวศาสตร์ กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมรักษาดินแดน โดยผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ครูเป็นที่ปรึกษา และเปิดโอกาสให้พ่อแม่

ผู้ปกครอง ชุมชนองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กิจกรรมแต่ละประเภทจะกำหนดวัตถุประสงค์ หลักการจัด ขอบข่าย กระบวนการ เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างมีระบบ มีความหมายและมีคุณค่า ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาหาข้อมูลความรู้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนปฏิบัติเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนา การดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหา การรายงานผลการเรียนรู้และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยมีผู้นิเทศงานคอยให้คำปรึกษา

2.6 ด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน โดยต้องมีการจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตามเกณฑ์ประเมินผลของหลักสูตร

3. แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของครูผู้สอน เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ที่จะทำให้งานทั้ง 6 ด้าน ของการพัฒนาการเรียนการสอน ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง พื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยมีเนื้อหา รายวิชาเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 8 กลุ่ม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

4.1 กลุ่มพื้นฐาน ประกอบด้วย

4.1.1 ภาษาไทย

4.1.2 คณิตศาสตร์

4.1.3 วิทยาศาสตร์

4.1.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4.2 กลุ่มเสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิด ประกอบด้วย

4.2.1 สุขศึกษาและพลศึกษา

4.2.2 ศิลปะ

4.2.3 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

4.2.4 ภาษาต่างประเทศ

5. ระดับช่วงชั้น หมายถึง การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมี 4 ช่วงชั้น ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งระดับช่วงชั้น เป็น 3 ช่วงชั้น เนื่องจากในช่วงชั้นที่ 4 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ยังไม่ดำเนินการ ดังนี้

5.1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

5.2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

5.3 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

6. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐาน และรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปี หรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

7. โรงเรียนคาทอลิก หมายถึง โรงเรียนเอกชนฝ่ายคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล ของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ บริหารงานโดยบุคคลหลายฝ่าย ในรูปคณะกรรมการ โดยมีมุขนายกเทียบชัย สมานจิต เป็นเจ้าของ บาทหลวงเป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ ภคินีคณะรักกางเขน ณ จันทบุรี เป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และคณะครูเป็นผู้ช่วยในฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วยโรงเรียนในระดับปฐมวัย-ประถมศึกษา และระดับปฐมวัย-มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 11 โรงเรียน และโรงเรียนก่อนปฐมวัยและปฐมวัย จำนวน 5 โรงเรียน

8. สังฆมณฑลจันทบุรี หมายถึง เขตการปกครองของฝ่ายคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันสังฆมณฑลจันทบุรีมีมุขนายกเทียบชัย สมานจิต เป็นหัวหน้าดูแล ปกครองและเป็นประมุขสูงสุด